

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

100*

7/16036
toplu

Sayı :30824082-610-11662711
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

03 Şubat 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**NİĞDE MİLLETVEKİLİ
SAYIN ÖMER FETHİ GÜNER'İN
TBMM 7/19910 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

7/19910
GK 59

SORULAR

- 1) İthal edilen çöplerin bertarafı sırasında açığa çıkan toksik maddelerin, çevre ve halk sağlığı üzerinde neden olduğu sorunlar araştırılmış mıdır? Bu maddelerden kaynaklanan hastalık oranlarında bir artış tespit edilmiş midir?
- 2) Türkiye'ye ithal edilen çöplerin işlenmesiyle bağlantılı olarak, özellikle geri dönüşüm tesislerinde çalışan işçilerde görülen meslek hastalıkları veya diğer sağlık sorunları kayıt altına alınmakta mıdır?
- 3) Çöplerin düzensiz bertaraf edildiği bölgelerde yaşayan halk üzerinde bir sağlık taraması yapılmış mıdır? Bu bölgelerdeki çocuklar ve yaşlılar gibi savunmasız grupların sağlık durumu özel olarak incelenmiş midir?
- 4) İthal çöplerin içme suyu kaynaklarına veya tarım arazilerine sızması sonucu ortaya çıkan sorunlar değerlendirilmiş midir? Kirlenmiş bölgelerde tarımsal üretim veya su kaynaklarının kullanımıyla ilgili hangi önlemler alınmıştır?
- 5) Türkiye, ithal edilen çöplerin içerdiği tehlikeli maddelerin sağlık üzerindeki etkilerini minimize etmek için uluslararası normlara uygun düzenlemeler ve denetimler yapıyor mu?

CEVAP

Ülkemizde toprak kirliliğinin önlenmesi, kirlenmenin mevcut olduğu veya olması muhtemel sahaların ve sektörlerin tespit edilmesi, kirlenmiş toprakların ve sahaların temizlenmesi ve izlenmesi ile ilgili çalışmalar 08.06.2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” kapsamında yapılmaktadır.

Söz konusu Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinin (m) bendinde “Kirlenmiş toprak: Bu Yönetmelikte öngörülen birinci aşama değerlendirme veya ikinci aşama değerlendirme sonucunda, mevcut toprak kullanımı veya gelecekteki muhtemel toprak kullanımı dikkate alındığında, bünyesinde insan ve çevre sağlığı bakımından önemli ölçüde risk oluşturan, insan faaliyetlerinden kaynaklanan tehlikeli kirlenici maddelerin bulunduğu teyit edilen ve temizlenmesi gerektiğine karar verilen toprağı” tanımı yapılmıştır.

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” kapsamında yer alan sahalarda yapılan denetimler esnasında kirlilik gözlenmesi ve kirlilik kaynağının tehlikeli maddeler ve tehlikeli atık olduğunun belirlenmesi durumunda toprak ve yeraltı suyu numuneleri alınmaktadır. Analiz sonuçları neticesinde kirlilik tespit edilmesi durumunda Yönetmelik kapsamında

oluşturulan “Kirlenmiş Saha İzleme ve Değerlendirme Komisyonu” tarafından gerekli süreçler yürütülmektedir.

2872 sayılı Çevre Kanununa dayanılarak çıkarılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği su ortamlarının kalite sınıflandırmaları ve kullanım amaçlarını, su kalitesinin korunmasına ilişkin planlama esasları ve yasaklarını, atık suların boşaltım ilkelerini ve boşaltım izni esaslarını, atık su altyapı tesisleri ile ilgili esasları ve su kirliliğinin önlenmesi amacıyla yapılacak izleme ve denetleme usul ve esaslarını düzenlenmiş olup, yönetmelik ekinde belirlenen 16 sektör ve alt sektörler için alıcı ortam deşarj standartları belirlenmiştir.

Diğer taraftan, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik (RG:26.03.2010-27533) hükümleri doğrultusunda Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (RG:31.12.2004-25687) ekinde yer alan Tablo 23’te belirtilen parametre ve izleme sıklıkları kapsamında, düzenli depolama tesislerinin memba kısmında en az bir, mansap kısmında en az iki adet gözlem kuyusu açılarak yer altı suyu kirlilik izlemeleri yapılmaktadır.

Çevre Kanunu gereğince ekonomik değere haiz bazı tehlikesiz atıkların ithalatına izin verilmekte olup, tehlikeli atıkların, geri kazanımı mümkün olmayan atıkların ve çöplerin ithalatı ile bertaraf amaçlı atıkların ithalatı yasaktır.

Ülkemizde tehlikesiz atık ithalat işlemleri Ticaret Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği” ve Bakanlığımız tarafından düzenlenen “Atık İthalatı Uygulama Genelgesi” kapsamında gerçekleştirilmektedir. Mezkûr mevzuat kapsamında atık plastik haricinde geri dönüştürülmek üzere metal hurda, atık kâğıt, atık cam, tekstil atıkları vb. gibi atık çeşitleri de ithal edilip ekonomik değere haiz ürünler elde edilmektedir.

Türkiye gümrük bölgesine girecek atıkların ithalatı sınır gümrük idaresinin bulunduğu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerinden uygunluk belgesi alınması koşuluyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi alan geri kazanım tesislerine sahip sanayiciler tarafından yapılmaktadır.

İthalatı yapılmak istenen atıkların gümrük işlemleri başlamadan önce, sınır gümrüğünde bulunan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin uzman personellerince atığın uygunluk denetimi yapılmaktadır. Uygun bulunmayan atıkların ithalatına izin verilmeyerek mahrece iade işlemleri başlatılmaktadır.

Söz konusu tehlikesiz atıkların ithalatı, 20 İldeki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzce fiziki denetimler ve belge kontrolü yapılmak suretiyle radyasyon panellerinin olduğu 31 adet ihtisas (sınır) gümrüğünde gerçekleştirilebilmektedir.

Atık ithalatının yurtiçi toplama faaliyetlerini olumsuz yönde etkilememesi amacıyla 2020 yılı itibariyle atık ithalatında kota uygulamasına geçilmiştir. Atık geri kazanım tesislerinin kapasiteleri üzerinden verilen ithalat izin kotası kapsamında, tesislerin üretim kapasitelerinin en fazla %50’si kadar atık ithalatı yapmalarına izin verilmektedir.

Aynı zamanda yapılan mevzuat düzenlemeleri ile 2021 yılı başında karışık türde plastiklerin ithalatı yasaklanmıştır. Bununla birlikte; plastik atık gruplarının ithalatını yapacak tesislere ek kriterler getirilmiş olup, plastik atık ithalatı yapan geri kazanım tesislerine çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla mali teminat zorunluluğu, ilave belgelendirme kriterleri ve tesis kriterleri getirilmiş, ithal edilecek atıkların gümrükten tesise varıncaya kadarki süreç mobil atık taşıma sistemi (MoTAT) ile takip edilmeye başlanmıştır. Ayrıca, ithal edilecek plastik atıklardaki kontaminasyon % 1 ile sınırlandırılmıştır.

Plastik atık ithalatı geri dönüşüm amaçlı yapılmakta olup, yakma ve bertaraf amaçlı plastik atık ithalatı yasaktır. Geri dönüşüm tesislerinin proses verimleri bakiye atık yönetim planları ve gerçekleşme raporları ile takip edilmektedir. Geri dönüşüm prosesinden çıkan bakiye atıklar geri kazanım amaçlı başka bir geri dönüşüm tesisine veya bertaraf için lisanslı tesislere gönderilmektedir. Sadece ithal edilen atıklar değil iç piyasada toplanan atıkların da doğaya terk edilmesi ve çevreye zarar verecek şekilde yakılması yasaktır.

Ülkemizde faaliyet gösteren geri dönüşüm tesislerini Bakanlığımız çevre izinleri portalı olan Entegre Çevre Bilgi Sisteminde yer alan Çevre İzin ve Lisans (e-izin) sitemindeki <https://eizin.cevre.gov.tr/Rapor/BelgeArama.aspx> linkten sorgulama yapılabilmektedir.

İthalatı yapılmak istenen atıklar gümrük işlemleri başlamadan önce sınır gümrüğünden bulunan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin uzman personellerince atığın uygunluk denetimi yapılmaktadır. Uygun bulunmayan atıkların ithalatına izin verilmeyerek mahrece iade işlemleri başlatılmaktadır. Aynı zamanda Bakanlığımız ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin rutin denetimleri ile geri dönüşüm tesisleri denetlenmektedir.